

Arviointikertomus 2021

**KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ OSAON
TARKASTUSLAUTAKUNTA**

Tarkastuslautakunta 12.5.2022 § 37

Yhtymäkokous 6.6.2022 §

SISÄLLYS

1	Tarkastuslautakunnan tehtävät ja vuoden 2021 toiminta	3
1.1	Tarkastuslautakunnan luottamushenkilöt vuonna 2021	4
1.2	Vuoden 2021 kokoukset ja koulutuskuntayhtymän toimintaan tutustuminen	5
1.3	Vuoden 2021 arviointikertomuksen laadintaan käytetyt aineistot ja keinot	6
2	Koulutuskuntayhtymä OSAOn hallinnon, talouden ja toiminnan arviointi..	7
2.1	Toiminnan toteutumisen arviointi koulutuskuntayhtymän ja konsernin osalta.....	7
3	Henkilöstö ja henkilöstöhallinto	9
3.1	Henkilöstön työhyvinvointi	9
4	Opiskelijat ja opiskelijoiden hyvinvointi	10
5	Oppivelvollisuuden pidentäminen ja OSAOn toiminta	11
6	Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi.....	11
7	Koulutuskuntayhtymä OSAOn strategian ja arvojen toteutuminen koulutuksessa	12
8	Kiinteistöasiat.....	12
9	Hankinnat.....	13
10	Toimenpide-ehdotusten yhteenveto	14

1 Tarkastuslautakunnan tehtävät ja vuoden 2021 toiminta

Kuntalain 121 §:ssä määrätään, että valtuuston tulee asettaa tarkastuslautakunta hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja. Lisäksi Kuntalaissa tarkastuslautakunnan tehtäväksi on määrätty:

1. valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
2. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
3. arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
4. huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
5. valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
6. valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Yhtymähallitus / kunnanhallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi kunnan hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Yhtymähallitus antaa yhtymäkokoukselle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Uusi tarkastuslautakunta aloitti toimintansa 13.9.2021. Tarkastuslautakunta on kokoontunut tarkastelemaan vuotta 2021 vuoden 2021 aikana 4 kertaa ja kevään 2022 aikana 7 kertaa. Lautakunta on tutustunut OSAOn toimintaan kuulemalla viranhaltijoita. Uusi tarkastuslautakunta on kuullut myös edellisen tarkastuslautakunnan puheenjohtajaa aikaisemmasta toiminnasta. Korona vaikutti siihen, ettei tarkastuslautakunta päässyt vierailemaan ja tutustumaan toimintayksiköihin paikan päällä kuluneen kauden aikana. Vuoden 2021 aikana tarkastuslautakunta on kokoontunut usein ns. hybridimallia toteuttaen eli kokoukseen on ollut mahdollista osallistua sekä paikan päällä että etäyhteydellä Teamsin kautta.

Tarkastuslautakunta on saanut kokouksissaan arviointityönsä suorittamista varten riittävät esittelyt ja selvitykset OSAOn toiminnasta ja taloudesta toimihenkilöiltä ja viranhaltijoilta.

Uuden tarkastuslautakunnan aikana tilintarkastaja on osallistunut tarkastuslautakunnan kokouksiin 5 kertaa ja sisäinen tarkastaja 2 kertaa.

Koulutuskuntayhtymän (OSAO) tilintarkastusyhteisönä toimi vuoden 2021 aikana KPMG Kuntatarkastus Oy ja vastuullisena tilintarkastajana JHT, KHT Katri Hokkanen.

Tarkastuslautakunta kiittää OSAOn toimintaan osallistuneiden henkilöiden ja eri sidosryhmien joustavuutta poikkeuksellisen vuoden 2021 aikana.

1.1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN LUOTTAMUSHENKILÖT VUONNA 2021

Tarkastuslautakunnan varsinaiset jäsenet ja varajäsenet ajalla 1.1.2021 –12.9.2021:

Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Nurkkala Teemu, pj. (kesk. Muhos)	Pakaslahti Juho (kesk. Liminka)
Kälkälä Mikko, varapj (kesk. Oulu)	Harju Janika (kesk. Oulu)
Kellokoski Anne (vihr. Oulu)	Juopperi Harri (vihr. Oulu)
Urpilainen Erkki (vas. Oulu)	Röntynen Suvi (vas. Oulu)
Yli-Luukko Susanna (kok. Oulu)	Wasama Kim (kok. Oulu)

Tarkastuslautakunnan varsinaiset jäsenet ja varajäsenet ajalla 13.9.2021 –31.12.2021:

Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Huotari Anne, pj. (vas. Oulu)	Salminen Tuula (vas. Oulu)
Tuomaala Leena, vpj. (kesk. Muhos)	Tapio Helka (kesk. li)
Appel Teuvo (ps. Oulu)	Vehkaoja Seppo (ps. Oulu)
Hentilä Markku (kok. Oulu)	Rapeli Juha (kok. Oulu)
Irjala Marja (kesk. Oulu)	Mauri Järnström (kesk. Oulu)

Pöytäkirjanpitäjänä toimi hankinta-asiantuntija Mari Viinamäki.

Tarkastuslautakunnan jäsenten valinta on käsitelty yhtymäkokouksessa 13.9.2021 § 22

1.2 VUODEN 2021 KOKOUKSET JA KOULUTUSKUNTAYHTYMÄN TOIMINTAAN TUTUSTUMINEN

Uusi tarkastuslautakunta aloitti työnsä täysin uudella kokoonpanolla. Kuulimme edellisen tarkastuslautakunnan puheenjohtajaa ja totesimme, että edellinen lautakunta on lopettanut työskentelynsä esiteltyään arviointikertomuksen 2020 yhtymäkokoukselle keväällä 2021.

Tarkastuslautakunta 7.10.2021

- Uusi tarkastuslautakunta kokoontui ensimmäisen kerran ja keskusteli lautakunnan työskentelystä.
- Hyväksyi tarkastuslautakunnan käyttösuunnitelman ja laskujen hyväksymismenettelyn.

Tarkastuslautakunta 21.10.2021

- Edellisen tarkastuslautakunnan puheenjohtajan puheenvuoro, Teemu Nurkkala
- Osaon strategian toteutuminen ja ajankohtaiset asiat, Jarmo Paloniemi
- OSAOn taloustilanteen esittely, Anssi Ojutkangas
- Tilintarkastussuunnitelma
- Sidonnaisuudet

Tarkastuslautakunta 11.11.2021

- Tilintarkastajan väliraportti
- Sidonnaisuudet
- Tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelma
- Oppivelvollisuuden muutokseen liittyvät ajankohtaiset asiat, Anni Miettunen
- Henkilöstöhallinnon ajankohtaiset asiat, Jyrki Ojala
- Vastine tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa vuodelta 2020 esitettyihin kehittämistoimenpiteisiin

Tarkastuslautakunta 14.12.2021

- Kevään kokousten asiasisällöt
- Sidonnaisuudet

Tarkastuslautakunta 27.1.2022

- Oppivelvollisuuden muutokseen liittyvät ajankohtaiset asiat / Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA)
- OSAOn hankintaprosessit ja vastuuhenkilöt
- Tilintarkastajan väliraportti
- Henkilöstöasiat
- Sidonnaisuudet

Tarkastuslautakunta 24.2.2022

- Oppivelvollisuuden muutokset ja toteutuminen
- Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan ohje
- Vastine tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa vuodelta 2020 esitettyihin kehittämistoimenpiteisiin
- Henkilöstöasiat

Tarkastuslautakunta 17.3.2022

- Ajankohtaiset kiinteistöasiat
- Koulutus kuntayhtymä OSAOn oppilashuollon järjestäminen ja ajankohtaiset asiat
- Sidonnaisuudet
- Koulutus kuntayhtymä OSAOn strategian toiminnalliset tavoitteet

Tarkastuslautakunta 31.3.2022

- Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä vuodelta 2021
- Sisäisen tarkastuksen toteuma 2021 ja suunnitelma 2022
- OSAOn henkilöstöraportti vuodelta 2021
- Tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2021

Tarkastuslautakunta 21.4.2022

- Pedagogisen näkökulman huomioiminen OSAOn kampus hankkeessa
- Tilintarkastajan raportti
- Tilintarkastuskertomus
- Koulutuskuntayhtymä OSAOn oppilashuollon järjestäminen ja ajankohtaiset asiat
- Työelämän ja vuorovaikutustaitojen opetus OSAOssa

10.5.2022 ja 12.5.2022

- Arviointikertomus

1.3 VUODEN 2021 ARVIOINTIKERTOMUKSEN LAADINTAAN KÄYTETYT AINEISTOT JA KEINOT

Tarkastuslautakunnalla on ollut käytössään seuraavat asiakirjat arviointikertomuksen teon pohjana:

- Yhtymähallituksen hyväksymä tilinpäätös- ja toimintakertomus vuodelta 2021 (yhtymähallituksen hyväksymä 28.03.2022 § 41);
- Käyttösuunnitelman toteumaraportti vuodelta 2021 (yhtymähallitus 28.03.2022 § 42);
- Henkilöstöraportti vuodelta 2021 (yhtymähallituksen hyväksymä 28.03.2022 § 43);
- OSAOn hallintosääntö (yhtymäkokouksen hyväksymä 22.11.2021 § 36);
- Tilintarkastajan tarkastusraportit vuodelta 2021;
- Sisäisen tarkastajan raportit vuodelta 2021;
- Sisäisen tarkastuksen toimintasuunnitelma vuodelle 2021;
- OSAOn konserniohje (yhtymäkokouksen hyväksymä 30.11.2020 § 26);
- Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje (yhtymähallituksen hyväksymä 24.1.2022 § 4);
- OSAOn strategia 2025 (yhtymäkokouksen hyväksymä 10.6.2019 §13);
- Talousarvio ja -suunnitelma 2021-2023 (yhtymäkokous 30.11.2020 § 23).

Kuulemiset vuoden 2021 aikana:

- Kuntayhtymäjohtaja-rehtori Jarmo Paloniemi
- Talousjohtaja Anssi Ojutkangas
- Vs. vararehtori Anni Miettunen
- Henkilöstöjohtaja Jyrki Ojala
- Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja (2017-2021) Teemu Nurkkala
- Tilintarkastaja Katri Hokkanen

Muut kuulemiset 2022 puolella vuoden 2021 toimintaan liittyen:

- Hankintapäällikkö Lea Ylläsjärvi
- Vararehtori Raija Näppä
- Sisäinen tarkastaja Krista Kustula
- Vs. Kiinteistöjohtaja Petri Walter
- Suunnittelupäällikkö Seija Iwendorff

2 Koulutuskuntayhtymä OSAOn hallinnon, talouden ja toiminnan arviointi

Tarkastuslautakunta on toiminnassaan kiinnittänyt huomiota hyvän hallintotavan toteutumiseen OSAOssa. Lautakunta on saanut riittävät tiedot lautakunnan ensimmäisen arvioinnin pohjaksi sekä saanut tarvittaessa kaikki pyytämänsä tiedot viranhaltijoiden esittelyiden kautta.

Kokonaisuutena tarkastuslautakunta katsoo, että Koulutuskuntayhtymä OSAOta on hallinnollisesti ja taloudellisesti johdettu asianmukaisesti ja olemassa olevien ohjeiden ja sääntöjen mukaisesti. Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomioita muutamiin asioihin, joista on mainittu arviointikertomuksen kohdassa 6. Toimenpide-ehdotusten yhteenveto.

2.1 TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI KOULUTUSKUNTAYHTYMÄN JA KONSERNIN OSALTA

Taulukko 1. TTS-mittareiden toteutuminen. Lähde: Tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2021

Mittari	Tp 2019	Tp 2020	Tp 2021	TA2 2021
Opiskelijavuodet, opv painottamaton	6 251	6 694	6 977	7 025
Henkilötyövuodet, htv	824	853	903	873
Kevään yhteishaun vetovoima***	1,3	1,2	1,3	1,1
Negatiivinen eroaminen, %***	4,5	3,3	3,6	4,5
Suoritetut tutkinnot, lukumäärä	2 746	2 388	2 553	2 663
Suoritetut tutkinnonosat, lukumäärä	23 010	20 008	22 709	21 852
Amisपालाते **	4,21	4,27	4,35	4,25
Rahoituslaskelma, euroa				
Lainakannan muutokset	-2 777 936	-2 777 936	-2 777 936	-2 780 000
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä	4 721 833	2 377 458	-3 826 673	-7 225 000
Tilikauden tulos, €	2 897 904	516 819	-4 863 711	-5 480 000
koulutuspalvelut	3 832 404	3 044 054	-1 738 081	-1 772 000
Ylli, yhtymäpalvelut ja opiskelijapalvelut	-382 891	-831 051	-498 996	-941 000
Ylli, kiinteistöpalvelut	-551 609	-1 696 184	-2 626 633	-2 767 000
Vuosikate, €	11 004 878	9 197 562	4 533 265	3 075 000
Koulutuspalvelut	5 551 486	4 868 376	338 232	300 000
Ylli, yhtymäpalvelut ja opiskelijapalvelut	-253 646	-556 615	-209 660	-650 000
Ylli, kiinteistöpalvelut	5 707 038	4 885 801	4 404 693	3 425 000
Nettoinvestoinnit, €	6 283 046	6 820 105	8 356 938	10 300 000
Koulutuspalvelut	1 399 089	2 598 483	2 384 562	2 700 000
Ylli, yhteiset investoinnit	500 476	374 641	402 827	600 000
Ylli, kiinteistöpalvelut	4 383 481	3 846 981	5 569 549	7 000 000
OSAO Edu Oy				
Liikevaihto, Euroa	2 113 298	1 285 502	1 591 315	1 400 000
Tilikauden tulos, euroa			10 170	20 000
Opiskelijapäivät			23 760	22 000

** rahoitukseen vaikuttavien kysymysten ka
*** perustutkintoa suorittavat

Tarkastuslautakunta pitää onnistumisena sitä, että OSAO oli kevään 2021 yhteishaussa Suomen vetovoimaisin suuri ammatillisen koulutuksen järjestäjä. Yhteishaun vetovoima oli 1,3 ensisijaista hakijaa

ytä aloituspaikkaa kohti ja asetettu tavoite ylitettiin. Sen sijaan suoritettujen tutkintojen lukumäärä jäi vuoden 2021 tavoitteesta, mutta nousi vuodesta 2020. Suoritettujen tutkinnonosien lukumäärä nousi vuonna 2021 ja oli korkeampi kuin tavoite. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että hallitus analysoi suoritettujen tutkintojen ja tutkinnonosien vaihtelun syyt, onko kyse muustakin kuin koronasta.

Tilikauden tulos on -4,9 miljoonaa euroa, mutta se on kuitenkin pienempi kuin talousarviossa ollut -5,5 miljoonaa euroa. Suurin selittäjä alijäämälle on henkilöstömenojen lisäys, johon on saatu valtion lisärahoitusta edellisen vuoden puolella. Syytä oli myös vuokratuottojen väheneminen.

2.2 TALOUDEN ARVIOINTI KOULUTUSKUNTAYHTYMÄN JA KONSERNIN OSALTA

Koulutuskuntayhtymä OSAOn taloudellinen toteuma vuonna 2021.

Taulukko 2. Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu 1.1.-31.12.2021 (sisäiset erät mukana)

Lähde: Tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2021

	TP 2020	TA 2021	KS/TA1 2021	KS1/TA2 2021	Toteutuma 2021	Jäljellä	Tot-%
TULOSLASKELMA							
TOIMINTATUOTOT							
Myyntituotot muut	14 459 887,18	17 437 310,00	16 711 666,00	18 629 750,00	18 532 760,88	96 989,10	99,50
Yksikköhintarahoitus	73 862 180,00	69 544 192,00	71 766 329,00	73 090 975,00	73 156 028,00	-65 053,00	100,10
Maksutuotot	301 405,55	240 200,00	240 925,00	298 613,00	386 368,70	-87 755,70	129,40
Tuet ja avustukset	3 079 316,68	5 379 496,00	5 679 489,00	5 452 216,00	4 997 937,35	454 278,70	91,70
Vuokratuotot	19 842 695,65	17 329 000,00	17 471 500,00	17 865 726,00	18 545 468,34	-679 742,30	103,80
Muut toimintatuotot	348 643,93	111 700,00	336 000,00	361 350,00	347 448,13	13 901,90	96,20
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	111 894 128,99	110 041 898,00	112 205 909,00	115 698 630,00	115 966 011,40	-267 381,40	100,20
Valmisteverastojen muutos	521 643,89	-604 400,00	-920 670,00	-1 428 031,00	-585 831,73	-842 199,30	41,00
Valmistus omaan käyttöön	44 790,14	20 000,00	20 000,00	60 700,00	37 796,84	22 903,20	62,30
TOIMINTAKULUT							
Henkilöstökulut							
Palkat ja palkkiot	-40 447 587,00	-42 705 447,00	-43 665 765,00	-44 704 092,00	-43 816 182,72	-887 909,30	98,00
Eläkekulut	-6 891 488,06	-7 321 629,00	-7 481 075,00	-7 391 261,00	-7 468 703,17	77 442,20	101,00
Muut henkilösivukulut	-1 420 930,92	-1 365 919,00	-1 570 552,00	-1 652 490,00	-1 781 265,33	128 775,30	107,80
Henkilöstökulut yhteensä	-48 760 005,98	-51 392 995,00	-52 717 392,00	-53 747 843,00	-53 066 151,22	-681 691,80	98,70
Palvelujen ostot	-26 140 558,90	-26 751 685,00	-27 597 491,00	-28 533 226,00	-27 231 553,06	-1 301 672,90	95,40
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 682 466,87	-9 244 962,00	-9 511 014,00	-9 409 675,00	-10 413 989,24	1 004 314,20	110,70
Avustukset	-221 656,98	-518 998,00	-553 361,00	-429 549,00	-284 187,98	-145 361,00	66,20
Vuokrat	-17 380 188,48	-16 802 562,00	-16 989 084,00	-17 640 872,00	-18 262 422,88	621 550,90	103,50
Muut toimintakulut	-2 025 438,56	-1 506 296,00	-1 853 897,00	-1 469 899,00	-1 583 753,40	113 854,40	107,70
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-103 210 315,77	-106 217 498,00	-109 222 239,00	-111 231 064,00	-110 842 057,78	-389 006,20	99,70
TOIMINTAKATE	9 250 247,25	3 240 000,00	2 083 000,00	3 100 235,00	4 575 918,73	-1 475 683,70	147,60
Rahoitustuotot ja -kulut							
Muut rahoitustuotot	5 867,01	11 000,00	8 000,00	8 000,00	9 044,99	-1 045,00	113,10
Korkokulut	-43 709,25	-30 000,00	-30 000,00	-30 000,00	-34 279,43	4 279,40	114,30
Muut rahoituskulut	-14 842,28	-1 000,00	-1 000,00	-3 235,00	-17 419,50	14 184,50	538,50
UUSIKATE	9 197 562,73	3 220 000,00	2 060 000,00	3 075 000,00	4 533 264,79	-1 458 264,80	147,40
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunn.mukaiset poistot	-8 680 743,05	-8 552 500,00	-8 544 500,00	-8 555 000,00	-9 396 975,69	841 975,70	109,80
TILIKAUDEN TULOS	516 819,68	-5 332 500,00	-6 484 500,00	-5 480 000,00	-4 863 710,90	-616 289,10	88,80
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	887 610,03	850 000,00	850 000,00	850 000,00	1 183 855,32	-333 855,30	139,30
Varausten lis.(-)tai väh.(+)	110 545,44	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahastojen lis.(-)tai väh.(+)	1 573 328,61	1 500 000,00	1 400 000,00	1 550 000,00	1 226 690,50	323 309,50	79,10
TILIKAUDEN YLIJ. (ALIJ.)	3 088 303,76	-2 982 500,00	-4 234 500,00	-3 080 000,00	-2 453 165,08	-626 834,90	79,60

OSAO:n ja konsernin osalta taloudellinen toteuma on toteutunut talousarviota parempana, vaikka on alijäämäinen. Tilikauden alijäämä on ollut -2 453 165,08 €, joka on pienempi kuin talousarviossa - 2 982 500,00 €.

3 Henkilöstö ja henkilöstöhallinto

Vuoden 2021 toimintaa vaikeutti edelleen covid-19 pandemia, jonka vuoksi henkilöstön työskentelytapojen oli oltava äärimmäisen joustavia, etä- ja lähiopetuksessa vuorotellen. Henkilöstön koulutukseen ja työn kehittämiseen OSAO:ssa kyettiin hyvin poikkeusoloista huolimatta. Henkilöstön kehittämiseen käytettiin vuonna 2021 733 882 euroa. Koulutuspäiviä oli yhteensä 5798 päivää, joista sisäisiä koulutuksia oli 63%. Koulutustunteja oli edellisvuoteen verrattuna noin 5% enemmän.

Keväällä 2021 OSAO:ssa toteutettiin laadunhallintajärjestelmän itsearviointi, jossa johtamisen arvioitiin kokonaisuutena olevan kehittyvällä siis toiseksi parhaalla tasolla. OSAO:n vahvuutena oli henkilöstön osaamisen suunnitelmallinen ja pitkäjänteinen kehittäminen sekä asiakaslähtöisyys, mikä ilmenee mm. Amispalautteessa. Opiskelijapalautteen mukaan opetuksen ja ohjauksen koettiin olevan laadukasta ja oppilaat ovat olleet erittäin tyytyväisiä saamaansa koulutukseen. Lautakunta arvioi, että tuki- ja ohjaushenkilöstön lisäyksellä on ollut tähän suuri merkitys.

Vuoden 2021 henkilötyövuosikertymä ylitti tavoitteet, ollen 903 henkilötyövuotta (htv) ja tavoitteen ollessa yhtymätasolla 873 htv. Palvelusuhteista 74 % oli vakituisessa virka- tai työsuhteessa ja 66 % henkilöstöstä kuului opetushenkilöstöön. Henkilöstön keski-ikä oli 50 vuotta ja sukupuolirakenne tasapuolinen. Osa-aikaisia henkilöstöstä oli 9,6 %. Vuonna 2021 OSAO:ssa vakinaisen henkilöstön tulovaihtuvuus oli 6% ja lähtövaihtuvuus 5%. Vaihtuvuus oli vähäisempää kuin vuonna 2020. Vuonna 2021 ei tehty organisaatiomuutoksia.

Henkilöstökulut kasvoivat 8,8 % edellisvuodesta budjetin mukaisesti. Kuntayhtymässä oli töissä vuoden 2021 lopussa yhteensä 1 015 työntekijää, joista virka- tai työvapaalla oli 75 henkilöä. Todellinen henkilöstömäärä kasvoi edellisvuodesta 32 henkilöllä.

3.1 HENKILÖSTÖN TYÖHYVINVOINTI

Tarkastuslautakunta on koonnut henkilöstön työhyvinvointiin liittyen tärkeimpiä huomioita henkilöstöraportista ja tilinpäätös ja toimintakertomuksesta.

Työterveyspalvelujen uutena tuottajana aloitti 1.1.2021 Mehiläinen. Pudasjärvellä ja Taivalkoskella kyseiset palvelut henkilöstölle tuottaa Mehiläisen alihankintana Oulunkaaren kuntayhtymä ja Suomen Terveystalo Oy. Työterveyspalveluiden kokonaiskustannukset ovat nousseet 23% edellisvuodesta (henkilöä kohden vuonna 2020: 574 e ja vuonna 2021: 670 e), joka selittyy osittain panostamisella ehkäisevään ja työkykyä ylläpitävään toimintaan.

Sairauspoissaolojen määrä nousi 9,9 % edellisvuodesta. Kokonaispoissaolojen määrä sairauksien tai tapaturmien vuoksi oli yhteensä 11 097 kalenteripäivää, joka oli 12,3 päivää henkilöä kohden.

Koronapandemia on osittain vaikuttanut myös sairauspoissaolojen kasvuun. Tarkastuslautakunta tulee kuulemaan tästä asiasta syksyn 2022 aikana lisää.

Työssä jaksamiseen panostettiin mm. tarjoamalla henkilökunnan käyttöön ePassi ja taukotreenisovellus. Liikunta-, kulttuuri- ja tyhy-toimintaan käytettiin reilu kolmannes enemmän rahaa verrattuna vuoteen 2020. Kustannukset vuonna 2021 olivat 359 608 €.

Vuoden 2021 alussa Työterveyslaitos julkaisi Askeleet sujuvaan aivotyöhön ja hyvinvointiin OSAO:ssa - kehittämishankkeen, jonka tavoitteena oli löytää keinoja opetuksen henkilöstön kognitiivisen kuormituksen vähentämiseen. Hankkeen aikana OSAO:n henkilöstö osallistui aivotyökyselyihin ja haastatteluihin. Kehittämistyössä saavutettiin hyviä tuloksia ja OSAO:ssa löydettiin uusia toimintatapoja muun muassa työn sujuvoittamiseen sekä kehitettiin kokoustamisen ja etätyöskentelyn käytäntöjä.

Turvallisuustyön ja työsuojelun kehittämistä ohjasi työsuojelun toimintaohjelma 2021- 2022 -asiakirja. Vuoden vaihteessa 2020-2021 sisäilmaan liittyvien asioiden käsittelyprosessia selkeytettiin ja samalla OSAO:n Intraan lisättiin HUPS -haittailmoitus sisäilmasta. Järjestelmän perusteella pystytään tekemään toimenpiteitä epäkohtien poistamiseksi ja työolosuhteiden parantamiseksi.

Yhtymähallituksen 1.3.2021 pöytäkirjan mukaan hallitus on käsitellyt Skillmotor Oy:n tekemää työilmapiiriselvitystä ja todennut, että hallituksen ohjauksessa on aloitettu toimenpiteitä työilmapiirin kehittämiseksi ja että hallitus on päättänyt seurata toimenpiteiden etenemistä. Tästä syystä tarkastuslautakunta on kuullut hallituksen puheenjohtaja Miina-Anniina Heiskasta asiassa ja todennut, että hallitus on ottanut tilanteen hoitaakseen.

4 Opiskelijat ja opiskelijoiden hyvinvointi

Opetuksen muututtua hybridimuotoiseksi erityisesti koronapandemian jatkuessa ja työpaikalla tapahtuvan oppimisen lisääntymisen vuoksi opiskelijoiden hyvinvoinnista huolehtimisesta on tullut yhä vaativampaa. Covid-19 pandemian aiheuttamat haasteet on toisena koronavuonna tunnistettu OSAO:ssa hyvin ja koronasta huolimatta opetus on pystytty järjestämään laadukkaasti. Kokonaan etäopetukseen siirtymistä on tietoisesti vältetty, sen sijaan on toteutettu erilaisia terveysturvallisia lähiopetusversioita. Tuen tarpeisiin on valtion lisärahoituksilla palkattu lisää opettajia ja ohjaajia.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan koronan vaikutukset tulevat näkymään toisella asteella kuitenkin vielä vuosienkin päästä, joten tulevien haasteiden ennakkointia on syytä tehdä ajoissa sekä varmistaa resurssien riittävyys etenkin tukitoimissa ja erityistuen tarpeessa olevien nuorten lähiopetuksessa. Kouluterveyskyselyn tulosten perusteella tarkastuslautakunta esittää huolensa ahdistuneisuuden ja masennusoireiden lisääntymisestä erityisesti tyttöjen keskuudessa sekä erityisesti poikien keskuudessa ilmenneet esteet Oulun kaupungin mielenterveys- ja opiskelijahuoltoon palveluihin pääsyssä. Asiantuntijakuulemisen mukaan perusterveydenhuollon mielenterveydenhoito pitää saada kuntoon nopeasti. Oulun alueella ei pystytä tekemään edes normaaleja terveystarkastuksia opiskelijoille. Jo edellinen tarkastuslautakunta on nostanut tämän arviointikertomuksessaan esille.

5 Oppivelvollisuuden pidentäminen ja OSAOn toiminta

Oppivelvollisuuden pidentäminen 18:een ikävuoteen alkoi 1.8.2021. Tarkastuslautakunnan mukaan Oulussa ja OSAOssa on päästy pilottovaiheessa erinomaisiin tuloksiin. Tarkasteluajankohtana marraskuussa 2021 valtakunnan tasolla oli 664 ilman toisen asteen opiskelupaikkaa, kun Oulussa oli vain muutamia nuoria. Ennen lakimuutosta vuonna 2020 ilman toisen asteen opiskelupaikkaa oli valtakunnallisesti 2 708 perusopetuksen päättänyttä nuorta.

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) valmistelutyö on käynnistetty OSAOssa toimintavuoden aikana ja päästy siinäkin hyvin alkuun. Ohjauksen ja tuen merkitys korostuvat nyt entisestään niin nivelvaiheissa kuin opiskelujenkin aikana.

6 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan OSAOn sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joiden avulla varmistetaan, että toiminta on taloudellista, tuloksellista ja lainmukaista, ja että omaisuus sekä voimavarat turvataan. Riskienhallinnalla tunnistetaan, arvioidaan ja hallitaan tavoitteiden saavuttamista uhkaavia tekijöitä. Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa.

OSAOn johtamisen organisointi, toimielinten ja viranhaltijoiden tehtävät sekä toimivallan jako on määritelty voimassaolevassa hallintosäännössä. OSAOilla on yhtymäkokouksen hyväksymä strategia, joka on tärkein ohjausväline toiminnan pitkäjänteisessä johtamisessa ja ohjaamisessa. OSAOn toimintaa säätelevät kuntalain lisäksi perustuslaki, hallintolaki, laki ammatillisesta koulutuksesta, laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja monet muut toimintaa määrittävät lait ja asetukset.

OSAossa on erikseen laaditut yhtiöhallituksen hyväksymät eettiset toimintaohjeet.

Toimintaan integroitu sisäinen valvonta ja riskienhallinta edistävät kaikilla toiminnan tasoilla OSAOn:

1. toiminnan laadukasta johtamista,
2. riskien ennaltaehkäisyä ja hallintaa,
3. mahdollisuuksien ja vahvuuksien suunnitelmallista hyödyntämistä,
4. toiminnan jatkuvaa kehittämistä sekä
5. tuloksellisuutta ja sen arviointia.

Riskienhallintaan liittyy keskeisesti myös toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä sekä turvallisuudesta huolehtiminen. OSAOn sisäisen valvonnan toimijoiden tehtävät ja vastuu on määritelty sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeessa.

Sisäinen valvonta on vuonna 2021 suunnitellut seuraavansa mm. seuraavia asioita:

1. Päätöksenteko
2. Hankinta-asiat
3. Henkilöstöasiat
4. Talousasiat
5. Osaamisen tuottaminen

6. Hanketoiminta
7. Tietoturva- ja tietosuojat
8. Sopimukset

Riskienhallintasuunnitelmaan sisältyvät TTS-tavoitteisiin liittyvät riskit sekä kuntayhtymätasolla tunnistetut riskit, joita täydennetään yksiköistä esiintulleilla asioilla. OSAOn johtoryhmä käsittelee riskienhallintasuunnitelman puolivuositin, ja sen toteutumisesta raportoidaan yhtymähallitukselle osana tilinpäätösraportointia. Johtavat viranhaltijat laativat ja päivittävät tehtäväalueensa / yksikkönsä riskienhallintasuunnitelman vuosittain huhtikuun loppuun mennessä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan koordinaatioryhmä käsittelee suunnitelmat toukokuussa ja raportoi asiasta johtoryhmälle. Suunnitelmia hyödynnetään perehdytyksessä ja TTS-prosessissa. Johtavat viranhaltijat seuraavat ja analysoivat systemaattisesti merkittäviä toteutuneita riskejä sekä läheltä piti -tilanteita. Tavoitteena on kehittää toimintatapoja, jotta tunnistetut riskit eivät voisi toteutua.

Tarkastuslautakunta ei ole tässä vaiheessa todennut sisäisen tarkastuksen osalta mitään huomautettavaa.

7 Koulutuskuntayhtymä OSAOn strategian ja arvojen toteutuminen koulutuksessa

OSAOn strategian tavoite kuvataan joka vuosi uudistettavaan TTS:aan ja käyttösuunnitelmaan. Hallitus arvioi joka vuosi tavoitteiden toteutumista henkilöstö-, opiskelija- ja työelämäkyselyin ja talouden seurannassa omat vuosittaiset ja myös pitkántähtäimen suunnitelmat ja arvioinnit. Nykyiselle vuoteen 2025 kestäväälle strategialle tehdään väliarviointi vuoden 2022 aikana.

Tarkastuslautakunta ottaa strategian väliarvioinnin käsittelyyn loppuvuodesta 2022. Tarkastuslautakunta arvioi strategisia mittareita vuoden 2021 osalta kohdassa 2.1.

8 Kiinteistöasiat

OSAO:lla on hallinnassa merkittävä kiinteistöomaisuus (rakennusten tasearvo yli 82 milj. €).

Kampus 2030 -hanketta esiteltiin tarkastuslautakunnalle 21.4.2022. Opiskelun muuttuessa yhä enemmän työpaikoilla tapahtuvaksi ja osittain myös etäopetuksiksi, lautakunta korostaa, että kampushankkeessa tulisi ottaa riittävästi huomioon oppilaitoksen ympäristössä tapahtuvat nopeat muutokset. Jatkossa ikäluokkien pienentyessä oppilaitokset joutuvat myös yhä enemmän kilpailemaan sekä opiskelijoista että opettajista.

Vuoden 2021 aikana on kunnostettu kiinteistöjä. Kontinkankaalla Paasi-rakennuksen neljännen kerroksen tilat on remontoitu Kontinkankaan yksikön henkilöstön ja opiskelijoiden käyttöön. Kontinkankaan kampuksen osalta avoimia asioita ovat Honka –rakennuksen sisäilmaongelmat/rakennuksen purkaminen, Louhi –rakennuksen peruskorjaus ja sen ajankohta sekä opetusympäristöjen kehittäminen. Lisäksi arvoitavana asiana on Oamk Oy:n vuokralaisena pysyminen/sitoutuminen sekä väistötilakonttien käyttötarve.

Kotkantie 1 toimii hyvänä esimerkkinä Oulu-konsernin yhteistyöstä ja mahdollistaa tilojen laajan kiertotalouskäytön. Kotkantie 2 osalta ratkaistavia asioita ovat B-rakennuksen peruskorjaus/purku, D-rakennuksen käyttö sekä oppimisympäristöjen uusiminen.

Tarkastuslautakunta katsoo, että kiinteistöjen mahdolliset sisäilmaongelmat muodostavat merkittävän riskin toiminnalle. Viranhaltijat kokevat merkittäväksi riskiksi epäonnistumisen kiinteistöjen käytön tehostamisessa. Tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään huomiota kiinteistöjen käytön tehostamisen ja Oulussa sijaitsevan Kampus2030 hankkeen edetessä, että muiden kuntien alueella olevien yksiköiden toimintaa kehitetään myös kiinteistöjen osalta.

9 Hankinnat

OSAO on hankintalain mukainen hankintayksikkö. OSAOn Yhtymäpalvelut-yksikössä hallintopalvelut tehtäväalueella työskentelee hallintojohtajan alaisuudessa hankintapäällikkö, hankinta-asiantuntija (80% työaika hankintoihin) ja vakuutus- ja hankinta-asiantuntija (50% työaika hankintoihin). Tämän lisäksi koulutusyksiköissä on nimetty hankintayhdyshenkilöt.

Hankintoja ohjaa OSAOn hankintaperiaatteet ja pienhankintaohje (1.3.2021 § 33).

OSAO käyttää puitejärjestelyä, joka on hankintalain mukainen sopimusmalli. Puitejärjestelyllä tarkoitetaan hankintayksikön ja yhden tai useamman toimittajan välistä sopimusta, jonka tarkoituksena on vahvistaa tietyn ajan kuluessa tehtäviä hankintasopimuksia koskevat hinnat ja suunnitellut määrät sekä muut ehdot.

Tarjouspyynnön luonnissa pidetään tärkeänä, että laatu kirjoitetaan hankinnan minimivaatimukseksi. Jos minimivaatimusten jälkeen on vielä laatutekijöitä, joita halutaan osaksi sopimusta, ja niitä voi vertailla, otetaan ne osaksi laatuvertailua. Tarjousten kriteeristö vaatii harkintaa jokaisen hankinnan yhteydessä. Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hintalaatusuhteeltaan paras.

OSAO käyttää hyväkseen Monetran ja Hanselin (ent. KL-kuntahankinnat) yhteishankintoja. Liittyminen yhteishankintayksikön suorittamiin hankintoihin harkitaan aina tapauskohtaisesti. Yleisesti yhteishankintayksiköön on liitetty ns. bulkkitavaran hankinnoissa esim. toimistotarvikkeet, elintarvikkeet jne. Omat kilpailutukset suoritetaan, jos katsotaan ettei yhteishankinnasta ole hyötyä, tai yhteishankintayksiköt eivät edes tarjoa sopimuksia.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tällä hetkellä yhtymässä ei seurata riittävästi, monenko kilpailutuksen osalta hankintapäätöksistä valitetaan. Tämä on yksi kilpailutusten laatua mittaava tekijä, joten tarkastuslautakunta suosittaa, että valitusten määrää seurataan jatkossa kilpailutusten laadun parantamiseksi.

10 Toimenpide-ehdotusten yhteenveto

1. Tarkastuslautakunta pitää onnistumisena sitä, että OSAO oli kevään 2021 yhteishaussa Suomen vetovoimaisin suuri ammatillisen koulutuksen järjestäjä. Yhteishaun vetovoima oli 1,3 ensisijaista hakijaa yhtä haun aloituspaikkaa kohti ja asetettu tavoite ylitettiin. Sen sijaan suoritettujen tutkintojen lukumäärä jäi vuoden 2021 tavoitteesta, mutta nousi vuodesta 2020. Suoritettujen tutkinnonosien lukumäärä nousi vuonna 2021 ja oli korkeampi kuin tavoite. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että hallitus analysoi suoritettujen tutkintojen ja tutkinnonosien vuosittaisten vaihtelujen syyt, onko kyse muustakin kuin koronasta.
2. OSAO:n vahvuutena oli henkilöstön osaamisen suunnitelmallinen ja pitkäjänteinen kehittäminen sekä asiakaslähtöisyys, mikä ilmenee mm. Amispalautteessa. Opiskelijapalautteen mukaan opetus ja ohjaus koettiin olevan laadukasta ja oppilaat ovat olleet erittäin tyytyväisiä saamaansa koulutukseen. Tarkastuslautakunta arvioi, että tuki- ja ohjaushenkilöstön lisäyksellä on ollut tähän suuri merkitys.

Sairauspoissaolojen määrä nousi 9,9% edellisvuodesta. Kokonaispoissaolojen määrä sairauksien tai tapaturmien vuoksi oli yhteensä 11 097 kalenteripäivää, joka oli 12,3 päivää henkilöä kohden. Koronapandemia on osittain vaikuttanut myös sairauspoissaolojen kasvuun. Tarkastuslautakunta tulee kuulemaan tästä asiasta syksyn 2022 aikana lisää.

3. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan koronan vaikutukset tulevat näkymään toisella asteella kuitenkin vielä vuosienkin päästä, joten tulevien haasteiden ennakointia on syytä tehdä ajoissa sekä varmistaa resurssien riittävyys etenkin tukitoimissa ja erityistuen tarpeessa olevien nuorten lähiopetuksessa. Kouluterveyskyselyn tulosten perusteella tarkastuslautakunta esittää huolensa ahdistuneisuuden ja masennusoireiden lisääntymisestä erityisesti tyttöjen keskuudessa sekä erityisesti poikien keskuudessa ilmenneet esteet Oulun kaupungin mielenterveys- ja opiskelijahuoltopalveluihin pääsyssä. Asiantuntijakuulemisen mukaan perusterveydenhuollon mielenterveydenhoito pitää saada kuntoon nopeasti. Oulun alueella ei pystytä tekemään edes normaaleja terveystarkastuksia opiskelijoille. Jo edellinen tarkastuslautakunta on nostanut tämän arviointikertomuksessaan esille.
4. Kampus 2030 -hanketta esiteltiin tarkastuslautakunnalle 21.4.2022. Opiskelun muuttuessa yhä enemmän työpaikoilla tapahtuvaksi ja osittain myös etäopetuksiksi, lautakunta korostaa, että kampushankkeessa tulisi ottaa riittävästi huomioon oppilaitoksen ympäristössä tapahtuvat nopeat muutokset. Jatkossa ikäluokkien pienentyessä oppilaitokset joutuvat myös yhä enemmän kilpailemaan sekä opiskelijoista että opettajista.

Tarkastuslautakunta katsoo, että kiinteistöjen mahdolliset sisäilmaongelmat muodostavat merkittävän riskin toiminnalle. Viranhaltijat kokevat merkittäväksi riskiksi epäonnistumisen kiinteistöjen käytön tehostamisessa. Tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään huomiota kiinteistöjen käytön tehostamisen ja Oulussa sijaitsevan Kampus2030 hankkeen edetessä, että muiden kuntien alueella olevien yksiköiden toimintaa kehitetään myös kiinteistöjen osalta.

5. Tarkastuslautakunta toteaa, että tällä hetkellä kuntayhtymässä ei seurata riittävästi, monenko kilpailutuksen osalta hankintapäätöksistä valitetaan. Tämä on yksi kilpailutusten laatua mittaava tekijä, joten tarkastuslautakunta suosittaa, että valitusten määrää seurataan jatkossa kilpailutusten laadun parantamiseksi.
6. Lopuksi tarkastuslautakunta haluaa kiittää siitä, että OSAOssa on päästy valtion päättämän oppivelvollisuuden pilottovaiheessa erinomaisiin tuloksiin kiireestä huolimatta. Tarkasteluajankohtana marraskuussa 2021 valtakunnan tasolla oli 664 nuorta ilman toisen asteen

opiskelupaikkaa, kun Oulussa heitä oli vain muutamia. Ennen lakimuutosta vuonna 2020 ilman toisen asteen opiskelupaikkaa oli valtakunnallisesti 2708 perusopetuksen päättänyttä nuorta.

Lisäksi haluamme antaa kiitokset siitä, että tarkastuslautakunta on saanut riittävät tiedot lautakunnan ensimmäisen arvioinnin pohjaksi sekä saanut tarvittaessa kaikki pyytämänsä tiedot viranhaltijoiden esittelyiden kautta.

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 15 pages before this page

Dokumentet inneholder 15 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 15 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 15 sider før denne side

Detta dokument innehåller 15 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende